Gesloten wegens omstandigheden

Mohamed Ouaamari

Gesloten wegens omstandigheden

2023 Prometheus Amsterdam

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een stimuleringsbeurs van Literatuur Vlaanderen.

LITERATUUR VLAANDEREN

© 2023 Mohamed Ouaamari
Omslagontwerp Mohamed Ouaamari en Mouad Boulhana
Foto auteur Simon Debbaut-L'Ecluse
Zetwerk Mat-Zet bv, Huizen
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5349 6

1

Locatie: Ceuta
2 dagen na het incident

Gisteren werd mij de toegang tot het land van mijn ouders ontzegd. Of was het eergisteren? De slaap heeft mij al dagen verlaten, waardoor ik alles door een glas troebel water zie. Ik ben de regie van mijn leven verloren. Net als mijn zonnebril, die ik wellicht vergeten ben tijdens een pauze bij een tankstation ergens tussen Frankrijk en Spanje. De lichtschitteringen van de laaghangende zon probeer ik te verschalken met de zonneklep van de auto. Ik houd mijn handen stevig aan het stuur en druk mijn vingers in het harde leder. Mijn kiezen zijn zo stevig op elkaar geklemd dat het voelt alsof mijn kaken elk moment verpulverd kunnen worden tot fijne botsplinters die zich diep in mijn vlees boren. Ik kan de geluiden van de stad zo slecht verdragen dat elk claxongeluid, elke kraaiende haan en elk zoemend geruis van de airco aanvoelt als een gloeiende priem in mijn hoofd. Ik ben in Ceuta, een stukje Europa op Afrikaanse bodem, waar de Spanjaar-

den het land van mijn ouders bezetten en dat eruitziet als een West-Europese stad met moderne winkelstraten, majestueuze hagelwitte gebouwen uit een vervlogen tijdperk van rijkdom en weelde. Een stevige omwalling scheidt de binnenstad van kiezelstrand en palmbomen. De berg waar de stad op uitkijkt, lijkt op een vrouw die in onderdanige positie met haar benen naar Spanje ligt. De haven als vagina van Afrika.

Ik stak gisteren (of eergisteren) na een reis van een dag en een nacht de Straat van Gibraltar over en voer 's ochtends de haven van Ceuta binnen. Nadat ik uit de veerboot reed, begaf ik me meteen richting de grenspost nabij Fnideq om aan te schuiven bij de Marokkaans-Spaanse grenscontrole. Daar heerste de chaos van ronkende auto's met ongeduldige chauffeurs die onophoudelijk toeterden, alsof de wachtrij zou smelten als een brok suiker overgoten door hete Marokkaanse muntthee. De claxon was hun stem, hun enige wapen tegen Spaanse douaneagenten die op een slakkengangetje autopapieren controleerden en druppelsgewijs mensen doorlieten naar de Marokkaanse douane. De grenspost was een troosteloos woestijnlandschap dat Afrika scheidde van Europa. Een niemandsland vol hekken en vervaarlijk prikkeldraad waar zwarte plastic zakken aan bleven haken als een soort nationale vlag. Rechts van ons stonden rijen vrouwen bij de voetgangerszone met vrachtladingen van twee bij twee op hun rug. Ze droegen als muilezels Europese goederen Marokko binnen. De vracht werd beschouwd als persoonlijke bagage, dus hiervoor hoefden geen invoerbelastingen betaald te worden. Dekens, Red Bull, luiers,

schoonheidsproducten, snoep en chips. Vaak gedragen door oudere vrouwen die met overbelaste, knikkende knieën en gebogen rug voorbij de douane schuifelden om dan voor een aalmoes de goederen te bezorgen aan handelaren op de grootste smokkelmarkt van Afrika. Bijna alle westerse merkproducten op de Noord-Marokkaanse markten en winkels worden door hen het land in gedragen. Ik keek niet naar de vrouwen. Wat kon ik doen? Hen blij maken met een kleine aalmoes om mijn eigen geweten te sussen? Geld dat na enkele dagen op is en hen weer overlevert aan hun corrupte maatschappij. Het is hun eigen verantwoordelijkheid om te vechten voor hun lot.

Na drie uur wachten werd mijn paspoort gecontroleerd en werd ik door de norse Spanjaard richting zijn Marokkaanse collega's gestuurd. Ik reed stapvoets voorbij de Spaanse douane en stond op het punt Marokko te betreden. Eindelijk. Het land van mijn ouders was zijn status als belangrijkste vakantieland met de jaren verloren. Nadia en ik hadden afgelopen jaren onze reizen geboekt naar toeristische hotspots in het Midden-Oosten en Zuidoost-Azië. Bali, Singapore, Maleisië, Qatar, de Verenigde Arabische Emiraten. Maar evengoed citytrips naar dure Europese hoofdsteden waar we als nouveaux riches genoten van een leven dat onze voorouders zich nooit hadden kunnen voorstellen. Parijse terrassen en dure Londense winkelstraten hadden geen geheimen meer voor ons. En voor ons niet alleen. De hogere klasse is niet meer gereserveerd voor witte Europeanen. Overal waar je komt zie je gesluierde vrouwen in dure kleding en hun volg-

zame mannen met dikke portefeuilles, voorzien van flinke fooien die alle vooroordelen van obers wegkopen. Wij zijn de eerste generatie die reist voor haar plezier en die niet elk jaar opnieuw familie gaat bezoeken in Marokko. Bovendien wonen onze families voltijds in België en is Marokko door de jaren heen gaan functioneren als kerkhof voor de vorige generatie, die dankzij speciale levensverzekeringen wordt overgevlogen naar de Noord-Afrikaanse bodem van gortdroge aarde. Wie in België sterft, wordt gewassen, in een wit doek gewikkeld en gekoeld bewaard als een zak diepvriesfrieten om dezelfde dag nog op het vliegtuig naar Marokko gezet te worden. En dat proces loopt steeds gesmeerd. Een lijk komt zelfs sneller het land binnen dan ik gisteren.

Ik stopte mijn paspoort in de handen van een slungelige Marokkaanse douanier met een kepie op zijn smalle hoofd. Hij had dunne, lange vingers met veel haar, een slordige stoppelbaard, een volle snor en een gekreukt lichtblauw uniformhemd dat niet goed in zijn broek stak. Hij rook naar een mengeling van zwavelachtige zweetgeur en sigarettenrook die hij slecht camoufleerde met een zware deodorant met de geur van cederhout. Hij bladerde in mijn paspoort en hield halt bij de pagina waar mijn pasfoto op gedrukt stond. Ik vormde mijn blik naar het evenbeeld van de foto zodat er geen twijfel kon bestaan over mijn identiteit. De douanier keek op en zei in het Arabisch: 'Is dit het enige paspoort dat u bij u hebt? Waar is uw Marokkaanse paspoort?'

'Ik begrijp het niet,' antwoordde ik in weifelend en gebroken Arabisch.

De douanier deed een hele uitleg in het Arabisch tegen een hels tempo waar ik weinig van begreep. Het enige wat ik daaruit kon afleiden was dat mijn paspoort niet aanvaard werd.

Ik vroeg hem of we het gesprek in het Frans of Engels konden vervolgen.

'Enkel Arabisch,' snauwde de man.

'Ik spreek geen Arabisch.'

'Hoezo? Het is je plicht om Arabisch te kunnen. Het is de taal van de Koran! Ook al woon je in België, Nederland of voor mijn part Rusland, het is schaamtelijk om je taal te verloederen en te vervangen door westerse talen die je helemaal niets opleveren dan verraad van je geloof en cultuur.'

Oké, dan maar Arabisch. Ik verzamelde alle moed om te vragen waarom mijn paspoort niet geldig was. Ik toonde mijn vrijgeleide, die ik kreeg van het consulaat in afwachting van de ontvangst van mijn *carte nationale*.

Hij antwoordde door mijn vrijgeleide terug te duwen en dan op mijn paspoort de vervaldatum aan te tikken en te zeggen: 'Een paspoort moet minstens zes maanden geldig zijn. U bent niets met die vrijgeleide.' Hij hield voor de zekerheid zes vingers op om voldoende duidelijk te zijn.

Ik probeerde hem in een mengeling van Arabisch, Frans en Tamazight te smeken om deze administratieve slordigheid door de vingers te zien, maar hij was onwrikbaar en duwde het ongeldige paspoort in mijn gezicht en maande met een roterende vingerbeweging aan om rechtsomkeer te maken.

'Keer terug naar je eigen land,' zei hij.

Mijn eigen land? Wat is Marokko dan? Ik maakte me boos, maar de man was onverzettelijk.

En wat doe je als je in Marokko iets gedaan wil krijgen? Dan haal je een briefje van vijftig tevoorschijn, dat je niet zo subtiel tussen je paspoort steekt. Ik bood mijn paspoort weer aan met een grimmige glimlach en halve knipoog. De taal van geld spreekt iedereen. Ook in Marokko.

Tenminste, dat dacht ik.

De douanier trok zijn wenkbrauwen op en nam het paspoort aan alsof het een zak met stront was.

'Wat is de bedoeling hiervan?' vroeg hij beledigd. 'Denk je dat we nog in koloniale tijden leven waarin buitenlanders ons kunnen omkopen met kleingeld? Dat wij onze integriteit en eer verkopen voor een bedrag waar we amper een kop koffie met sfnej mee kunnen kopen in het café? Stop met jezelf te vernederen en keer nu onmiddellijk om.'

Dankzij mijn gebrek aan mensenkennis las ik de situatie als een cryptische verwoording om hem meer geld toe te stoppen. Ik grabbelde in mijn portefeuille en zei in het meest gruwelijke Arabisch: 'Mijn excuses, vergeef mij mijn onbeleefdheid,' en stak hem twee extra oranje briefjes toe. Hij keek mij verbaasd aan, zonder het paspoort aan te nemen. Er ontstond een zee van stilte tussen ons, die hij onderbrak met het bevel om uit de auto te stappen.

'Eruit! Nu!' schreeuwde hij.

Ik legde mijn paspoort op het dashboard, stapte uit de wagen en kreeg een klap tegen mijn kaak. Ik viel op de grond en werd geschopt, terwijl hij mijn moeder, mijn grootouders en afkomst vervloekte en hun de vuilste ziektes toewenste.

Hij nam mij bij de kraag, dreigde mij in de cel te stoppen om daar de elasticiteit van mijn rectum te beproeven met grote frisdrankflessen als ik niet meteen rechtsomkeer maakte. Ondertussen kwamen steeds meer agenten zich aanbieden bij de douanier, hij hield hen tegen en vroeg om niet in te grijpen.

'Hij heeft zijn lesje wel geleerd.' Ik spuugde wat bloed uit, ging achter het stuur zitten en keerde terug naar mijn continent.

2

Locatie: Meat Again
8 weken voor het incident

Op een heldere en kalme lenteavond zaten Hakim en Nadia in restaurant Meat Again waar ze hun zesde huwelijksverjaardag vierden. Tenminste, dat was de bedoeling. De feeststemming was diep door het ijs gezakt omdat obers hen al een uur niet opmerkten. Ze keken dwars door het koppel heen alsof ze in lucht waren opgegaan en al hun vocale aansporingen en zwaaigebaren klonken als windgeruis. Hakim porde een poos geleden een ober aan toen die de tafel naast hen opruimde. Een Turkse jongeman met een gembergelig gezicht, ontsierd door een mijnenveld van fijne rode pukkels verspreid over zijn magere wangen tot aan zijn mondhoeken. Hij had lang sluik, in een staart geknoopt haar, liep gekleed in een zwarte spijkerbroek en een zwart hemd met daarover een rood schort waarop het logo van het restaurant stond afgebeeld (de kop van een rode, woeste stier die stoom afliet via de neusgaten, met daaronder twee steakmessen die

elkaar kruisten). De vuile borden met restjes glinsterend vet en afgeknabbelde beenderen, drinkglazen met rode lippenstift- en vette vingerafdrukken, met olie doordrongen houten snijplanken en glimmend bestek werden door hem in volle concentratie gestapeld op zijn ene arm alsof het een circusact was. Een nauwgezette constructie die door elk klein beetje verlies van oplettendheid in elkaar kon storten als een slecht opgezette tent bij een matige windvlaag op een stormachtige zomerdag. Hij hield sussend en zonder hen aan te kijken zijn wijsvinger in de lucht, als teken om één minuut geduld uit te oefenen, en laveerde de perfect opgestelde toren voorzichtig maar kordaat naar de keuken. Hij verdween achter een klapdeur om vervolgens niet meer terug te keren. Misschien wel opgeslorpt door een wormgat en geteleporteerd naar een ander universum waarin hij een alternatieve versie van het koppel aan tafel bediende. Eentje waarin hun tinnen huwelijk niet aangetast was door erosie, doordrongen en opgevreten door het zuur dat hun huwelijk door de jaren was binnengedrongen. Een variant waarin ze als bij de kalverliefde van achteloze tieners elkaars handen onafgebroken in elkaar klampten en geen fractie van een seconde zonder elkaars nabije aanwezigheid konden vertoeven. Ze kirden en gniffelden en merkten de ober niet eens op die hun met een geërgerd kuchje opnieuw vroeg of ze al een keuze hadden gemaakt. In feite hadden ze enkel oog voor hun enige echte behoefte: elkaar. Maar aan deze kant van de klapdeur zaten Hakim en Nadia chagrijnig en hongerig aan een lege tafel met enkel zout- en pepervaatjes en een servettenhouder. Zelfs drank met bijhorende gekruide olijven of

kleurrijke tapenades met zacht Turks pitabrood met sesamzaadjes was hun nog niet aangeboden, waardoor ze nu in een ongemakkelijke en bedompte sfeer wachtten op de terugkeer van de jonge ober. Uitgepraat, wachtend op het eten om een nieuw gesprek aan te knopen.

Het was Hakims idee om een tafel te boeken in dit restaurant. Het meest chique en dure halalrestaurant van de Lage Landen, waar je het best twee maanden op voorhand kon reserveren om een plekje aan tafel te bemachtigen. Beter kon je het niet vinden. Het restaurant prees zichzelf aan als een culinaire ervaring. In Meat Again was eten entertainment, met de zaakvoerder als belangrijkste gangmaker. Drie tafels verder duwde hij een roltafel aan met sissende kookplaat, garnering, een stevige homp gebruind vlees en een kom droogijs met witte rook die als luie wolkjes langs de rand zweefde. Toen hij bij de tafel van een gezelschap vrienden stond, ging het volume van de Turkse achtergrondmuziek enkele decibels hoger. Meneer de zaakvoerder droeg een strak wit hemd waarvan de bovenste knopen openstonden, waardoor zijn borsthaar zichtbaar was. De mouwen waren netjes opgestroopt en hij droeg zwarte nitril handschoenen voor de hygiëne. Verder droeg hij ook een zonnebril, wat Hakim aanstellerig vond omdat het restaurant redelijk donker was en enkel verlicht werd met flauw sfeerlicht en kaarsen. De man nam de homp vlees en hield haar omhoog alsof hij een wonder van God wilde openbaren aan de mensheid. Hij liet het vlees vanaf schouderhoogte vallen op de houten snijplank, nam een stevig slagersmes dat hij een slag

liet draaien alsof hij een messenwerper was in het circus en begon het vlees in fijne reepjes te snijden. In opperste concentratie en op de tonen van de achtergrondmuziek versneed hij het vlees dat binnenin een bloedrode kleur en sappige glans had. De reepjes vlees werden in een sierlijke beweging met de punt van zijn mes op de sissende bakplaat gewipt. Daarna was het tijd voor het moment suprême. De man moedigde het restaurant aan om te klappen. De muziek werd luider. Hij nam een citroen en kneep het sap uit boven de kookplaat. Woesh! Een dieporanje steekvlam ontbrandde en reikte bijna tot aan het plafond. De hele zaal werd verlicht door de spectaculaire vuurshow.

Het vlees werd netjes op een bord geschikt met wat garnering en een snufje grof zeezout. De zaakvoerder nam een kannetje en goot water in de kom met droogijs. De tafel werd gehuld in een witte rook. Helse vlammen en hemelse wolkjes dompelden de tafel in een spirituele sfeer. Het gerecht werd gepresenteerd aan het glunderende gezelschap dat elke seconde gefilmd had met hun telefoon. De chef maakte een buiging, de rolwagen werd onder applaus weggevoerd.

Als de vurige, dieporanje vlammen een clichématige metafoor waren voor passionele liefde, dan was droogijs dat voor Hakims sublimerend huwelijk. Het had al na twee jaar over kunnen zijn, maar toch vierden ze in dit restaurant die trouwdag, omdat het nou eenmaal geacht werd dit soort dingen te doen. Hun huwelijk was als een religie waar ze niet echt meer in geloofden, maar waarvan ze wel de rituelen in stand hielden omdat tradities hielpen om niet te verdwalen

in een wereld zonder regels en conventies. Dus kauwden Hakim en Nadia die avond op een zacht stuk Tomahawk-steak, omhuld door een eetbaar laagje bladgoud. De sfeer was minder gespannen nu de tafel gevuld was met eten. Liefde ging immers door de maag, nog zo'n klotecliché, maar daarom niet minder waar. Hun trouwdagen waren sowieso een aaneenschakeling van clichés. Zoals hun eerste trouwdag. Die vierden ze in Parijs, waar ze het lijstje afvinkten van alle dingen die verliefde koppels horen te doen in de stad van kunstmatige liefde. Foto onder de Eiffeltoren, vinkje. Hand in hand kuieren over de geplaveide straten van de Montmartre, vinkje. Een karikaturaal schilderij van zichzelf, vinkje. Boottocht op de Seine, vinkje. Hangslot vastklikken aan Pont des Arts, ook een vinkje. Het was een van de zovele pogingen om samen een liefdesverhaal te schrijven. Eentje dat nu enkel bestond uit mislukte hoofdstukken, begonnen met veel goede wil en drift. Met mooie zinnen en bijzondere gedachten die het desondanks nooit tot een ontroerend geheel konden maken. Het huwelijk is het formaliseren van een relatie met rituelen. Trouwdagen zijn zo'n ritueel dat weinig met liefde te maken heeft. In hun huwelijk was die jaarlijkse dag vooral uitgegroeid tot elkaar overtreffen met geschenken. Vorig jaar kreeg Hakim een Maurice Lacroix-horloge dat hij nog steeds om zijn pols droeg. Een exclusief model waarbij de wijzerplaat ontbrak waardoor de verzilverde en vergulde radertjes zichtbaar waren en de tijd volgzaam gehoorzaamde. Voor haar kocht hij een zwarte Balmain-handtas met goudkleurige gespen en een letter B van bekakt en bescheten. Een cadeau met een prijskaartje dat het

bedrag op zijn salarisbrief als vrachtwagenchauffeur moeiteloos overschreed. Alleen weigerde hij onder te doen voor zijn vrouw die dankzij haar bloeiende weddingplanningbedrijf zonder veel moeite kon baden in luxe. Dit jaar hielden ze het enkel op een diner waarvoor ze beloofd hadden geen cadeaus voor elkaar te kopen. Hakim had zich voorgenomen om een diner te organiseren waarmee hij Nadia flink kon imponeren. Maar zelfs wanneer het vlees omhuld was door een dunne laag 24-karaats goud, had Hakim niet de indruk dat hij hierin slaagde. Ze vond het lekker, dat wel. Alleen kon het niet tippen aan die ene keer dat ze iets gelijksoortigs had gegeten in Dubai, tijdens een pompeus en exclusief netwerkdiner na een bruidsmodeweek waarvoor ze was uitgenodigd. De meest vakkundige chefs werden van over de hele aardkloot de snikhete betonnen woestijnstad ingevlogen, om de tafelgasten onder te dompelen in een bovennatuurlijke, bijna religieuze culinaire ervaring. Met een leger keurig personeel dat ervoor zorgde dat de bediening even soepel draaide als het raderwerk van een Maurice Lacroix-horloge. Gekrenkt in zijn eer nam Hakim stilzwijgend een stuk hete gepofte aardappel in zijn mond waardoor zijn gehemelte net niet verbrandde.

Eerst had Hakim er geen problemen mee dat Nadia meer verdiende dan wat hij kreeg bij Transmission, de transportfirma waarvoor hij werkte. Ze hadden een mooi huis kunnen kopen, samen en afzonderlijk verre reizen gemaakt die hun blik op de wereld verruimden. Geld maakte gelukkig als je wist hoe je het moest uitgeven. Vraag een sukkelaar die in een tochtig krot woonde en zijn kinderen geen volle brood-